

РЕЗОЛЮЦІЯ

дискусійного модуля «Нові тютюнові та нікотинові вироби: загроза для громадського здоров'я та відновлення людського капіталу» в рамках 86-ї науково-практичної конференції для студентів-медиків і молодих вчених

Щодо загроз для здоров'я молоді нових тютюнових та нікотинових виробів

Ми, учасники дискусійного модулю «Нові тютюнові та нікотинові вироби: загроза для громадського здоров'я та відновлення людського капіталу», що відбувся в рамках 86-ї науково-практичної конференції для студентів-медиків і молодих вчених (86th Lviv Young Scientist International Conference), яка проходила 15-17 квітня 2026 року, на підставі результатів наукових досліджень та враховуючи наявну демографічну ситуацію в Україні, констатували: хвороб, пов'язаних з вживанням тютюну та нікотину, передчасно помирає близько 100 000 людей. стрімке поширення нових тютюнових та нікотинових виробів серед дітей та молоді становить загрозу збереженню та відновленню людського капіталу України. Щороку в Україні від

Нові тютюнові та нікотинові вироби, такі як тютюнові вироби для нагрівання, електронні сигарети (вейпи), нікотинові снюси (мішечки) постали серйозною загрозою для здоров'я нових поколінь через агресивну рекламу, яка включає оманливі повідомлення та стрімке поширення нікотинової залежності серед молоді, що становить загрозу для здоров'я майбутніх поколінь та створює додаткове навантаження на систему охорони здоров'я.

Всесвітня організація охорони здоров'я застерігає, що всі форми вживання тютюну є шкідливими - не існує безпечного рівня впливу тютюну на здоров'я. Лише лікарські засоби за рецептом та контролем лікаря є засобами для відмови від вживання тютюну та нікотину.

Вживання нікотину спричиняє нікотинову залежність, що є поведінковим і психічним розладом відповідно до Міжнародного класифікатора хвороб 10-го (код F17) та 11-го (код 6C4a) перегляду.

Нікотин спричиняє ризики для здоров'я та розвиток хвороб, зокрема, негативно впливає на центральну та периферичну нервові системи. Вживання нікотину несе значні ризики для серцево-судинної системи: призводить до збільшення частоти серцевих скорочень, судинного тону, артеріального тиску, скоротливості міокарда та додаткової потреби міокарда в кисні.

Нікотин є особливо небезпечним для дітей і підлітків, для яких навіть короткочасне його вживання може мати тяжкі наслідки: викликає незворотні зміни розвитку мозку, включаючи когнітивні порушення, проблеми з пам'яттю, концентрацією та емоційною стабільністю, підвищує ризик отруєнь і передозувань, а також сприяє переходу до вживання тютюну та інших психоактивних речовин.

Результати опитувань Всесвітньої організації охорони здоров'я демонструють, що **рівень вживання нових тютюнових і нікотинових виробів серед підлітків та молоді до 29 років є в рази вищим, ніж у середньому серед дорослого населення.** Електронні сигарети вживають 20% дітей віком 13-15 років та 20% молоді, віком 18-29 років, тоді як серед усього населення – 5%. Тютюнові вироби для нагрівання – 7% серед дітей, 8% серед молоді та 3% серед усіх дорослих. Нікотинові снюси – 3% дітей,

1% молоді та всього 0,3% серед усього населення. Половина споживачів тютюну віком 13-15 років намагалися припинити вживання протягом останніх 12 місяців.

Ці дані свідчать про те, що саме діти та молодь є ключовою цільовою аудиторією маркетингових стратегій тютюнової індустрії для залучення нових споживачів.

Згідно з результатами опитування щодо вживання та ставлення до тютюнових та нікотинових виробів дорослого населення України, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у листопаді-грудні 2025 року, 29% дорослого населення України є споживачами тютюнових та нікотинових виробів, 24% з яких споживають щодня. Таким чином, кожен четвертий дорослий українець є залежним від нікотину. Найбільш вразливою групою залишається молодь віком 18–29 років, де показник споживання тютюну та нікотину сягає 45%, з яких 33% є щоденними споживачами.

Окрему загрозу становить поширення моделі множинного споживання – одночасного споживання двох і більше тютюнових та нікотинових виробів. Серед повнолітніх споживачів множинне споживання тютюнових та нікотинових виробів становить 20%, а серед споживачів 18-29 років сягає 36%. Така тенденція спростовує міф про заміну одних виробів іншими, що поширює тютюнова індустрія. Натомість нові вироби збільшують загальні обсяги споживання тютюну та нікотину, що поглиблює залежність.

Ми визначаємо пріоритетною необхідність подальшого посилення імплементації Рамкової конвенції ВООЗ із боротьби проти тютюну (РКБТ ВООЗ), її Керівних принципів та рішень Сторін в Україні. Протягом двох десятиліть реалізація положень РКБТ ВООЗ сприяла формуванню комплексної державної політики контролю над тютюном, що дозволило зменшити поширеність вживання тютюну серед дітей та дорослих, знизити нараженість населення на рекламу та вторинний тютюновий дим та аерозолі в громадських приміщеннях та на робочих місцях, підвищити обізнаність про ризики вживання тютюну та нікотину. Водночас, поява та агресивне просування нових тютюнових і нікотинових виробів підривають досягнутий прогрес.

Як підсумок проведеного дискусійного модулю пропонуємо реалізацію наступних кроків:

1. законодавче регулювання нікотинових сніосів (мішечків) на рівні з іншими тютюновими виробами або їхня повна заборона;
2. гармонізацію рівня акцизу на тютюнові вироби для нагрівання до рівня сигарет, що відповідає рекомендаціям ВООЗ та на прикладі України продемонструвало кращу міжнародну практику захисту здоров'я населення, перш за все молоді;
3. виконання євроінтеграційних зобов'язань України за Директивою 2024/40/ЄС щодо обмеження обігу ароматизованих тютюнових виробів для нагрівання, що найбільше приваблюють молодих споживачів;
4. ліквідацію реклами та стимулювання продажу тютюну і нікотину, включно з пристроями, пов'язаними з їх вживанням;

- розгляд можливості заборони електронних сигарет та рідин до них; ліквідацію видимого розміщення тютюнових та нікотинових виробів у місцях торгівлі.

Учасники конференції констатують, що повна та послідовна імплементація положень РКБТ ВООЗ, у синергії із впровадженням регуляторних та інформаційних інструментів, є визначальним чинником зниження поширеності вживання тютюну та нікотину. Реалізація зазначених заходів створить необхідні правові та соціальні умови для превенції нікотинової залежності серед дітей та молоді, сприятиме зниженню передчасної втрати працездатності та смертності що відповідає Стратегії демографічного відновлення України до 2040 року.

Науковий керівник СНТ проф.

МАСНА Зоряна

Голова Ради СНТ

НАДРАГА Меланія